

Emlékeztető a Magyar Regionális Tudományi Társaság elnökségi üléséről

Az ülés időpontja: 2011. december 12. 12 óra 30 perc

Az ülés helye: ELTE Természettudományi Kar Földrajzi Tanácsterem

Részvevők: Rechnitzer János elnök, Barta Györgyi, Buday-Sántha Attila, Nemes Nagy József, Rácz Szilárd, Varga Attila, Gál Zoltán az elnökség tagjai; Agg Zoltán, Kocziszky György, Szabó Pál regionális tagozatvezetők és Korompai Attila a Számvizsgáló Bizottsági elnöke

1. napirendi pont: az MRTT 2012–2015 közötti programja

Rechnitzer János elnök megnyitotta az ülést, tájékoztatta a jelenlévőket, hogy az elnökség határozatképes, majd ismertette a napirendi ponthoz előzetesen megküldött előterjesztést.

Alapelv: A Társaság egy független civil szervezet, amely a területi kutatással, fejlesztéssel, menedzseléssel foglalkozó szakembereket tömöríti, fogja össze. A regionalitás, a szélesebb értelemben vett területiség szerepének és funkciójának átalakulása (a politikai és tudományos rendszerben) a jövőben nagyobb aktivitást kíván meg a szervezettől, annak tagjaitól.

Kiemelt célok (az alapszabállyal összhangban):

- Szakmai kapcsolatok erősítése (fórumok, konferenciák, tanácskozások, nemzetközi szervezetekben való részvétel);
- Szakmai ismeretek megosztása, bővítése (tájékoztatás, képzés, információk biztosítása);
- Véleménynyilvánítás a legfontosabb területi folyamatokat érintő politikai, gazdasági és társadalmi kérdésekben.

Új kihívások:

- Egyértelműen el kell választani az MRTT és az MTA Regionális Tudományos Bizottság (RTB) feladatait egymástól, illetve más szakmai szervezetek tevékenységétől, de egyúttal szoros kapcsolatot, munkamegosztást kell kialakítani (az RTB tudományos testület, célja a regionális tudomány szakmai minőségének fejlesztése és megőrzése az akadémiai vagy más – pl. MAB – minősítő kereteken belül);
- Át kell gondolni az új állami felfogásban a területi szemlélet megjelenését, annak értelmezését (a közigazgatás, a gazdaság- és fejlesztéspolitika, a vidék-, terület- és településfejlesztés szintjén), továbbá a társadalmi gondolkodásban és cselekvésben egyaránt;
- Elkezdődött a felkészülés az Európai Unió 2014–2020 közötti tervezési időszakára (nemzeti stratégia területisége, a 2007–2013 értékelésben való részvétel);
- Új tervezési rendszer alakul ki, amelyben a területi szemlélet megjelenése bizonytalan;
- Új témák és összefüggések jelentek meg a területi folyamatokban – klímaváltozás, helyi fejlesztés, civil társadalom, együttműködési terek stb., amelyekre reagálni kell;
- A regionális tudomány nemzetközi kapcsolatainak erősítése kívánatos, ehhez a Kárpát-medencei együttműködések kiváló alapot adnak.

Átalakulás a szakterület intézményi, működési kereteiben:

- A regionális tudomány és gyakorlat, valamint annak intézményi keretei jelentősen változnak (MTA intézethálózat, tervhivatal, magán fejlesztő és tanácsadó szervezetek);

- Regionális mesterképzések (regionális és környezettudományi, vidékfejlesztési, településmérnök, földrajzi és más társadalomtudományi képzések);
- Regionális PhD-képzés: 3 doktori iskola és 3 doktori program;
- Új generáció „jelent meg” az RTB-ben és az MRTT-ben;
- Új állami szervezetek (központi, területi, helyi) és szereplők jönnek létre;
- Új együttműködések alakulnak ki: pl. kelet-közép-európai térség.

Stratégiai célok (2012–2015):

- A térszemlélet társadalmosítása, a társadalom térszemléletének alakítása, erősítése, ennek tudományos és szakmai fejlesztésének (tervezés, fejlesztés, menedzsment) támogatása, fórumok biztosítása az ezzel kapcsolatos vitáknak, véleményeknek, eredményeknek;
- A területiség szélesebb, árnyaltabb értelmezése következtében összefogni a területi folyamatokban érintett további szakembereket, új témák és szakmai irányok felé nyitni (vidék-, település-, környezetfejlesztés);
- Határozottabb szakmai véleménynyilvánítás a területi folyamatokat és intézményeket érintő nemzeti szintű kérdésekben;
- A Társaság önálló szakmai arcának, imázsának kialakítása;
- Bekapcsolódás az Európai Unió új tervezési időszakára való felkészülésbe, a nemzeti tervekben a területi összefüggések és azok intézményi, finanszírozási kereteinek figyelemmel kísérése;
- A Kárpát-medencében kiépült magyar regionális tudományi műhelyek és területfejlesztési szakemberek bázisának további erősítése és erre építve a kelet-közép-európai együttműködésének ösztönzése, alakítása;
- A regionális tudományhoz kapcsolódó felsőoktatási, doktori képzések támogatása, azok együttműködési tereinek szélesítése, új képzési formák támogatása (nyári egyetem, szakkollégium, szakképzés, oktatói fórumok);
- A tagsági kör szélesítése, a fiatalok (hallgatók, fiatal szakemberek) minél nagyobb körének bevonása, az ehhez kapcsolódó fórumok működtetése;
- A területi témában is érintett szervezetekkel (Magyar Statisztikai Társaság, Magyar Urbanisztikai Társaság, Magyar Földrajzi Társaság stb.) és más szakmai tömörülésekkel (pl. vidék- és területfejlesztőkkel) való együttműködések erősítése: közös rendezvények, fórumok, véleménynyilvánítás és kiadványok;
- A Társaság működésének biztosítása (támogatások, pályázatok), új módszerek a támogatáshoz (szponzorok, konzorciumi együttműködés).

A társaság elnöke ezt követően felkérte az elnökség tagjait, hogy tegyenek kiegészítést az elhangzottakhoz, a 2012. évre javasoljanak konkrét akciókat és felelős személyeket. Az ülés résztvevői az alábbi feladatokat határozták meg a következő évre.

Akciók a 2012 évben:

- *Tagozatok megerősítése, újjászervezése:* határon túli és hazai tagozatok munkájának (ön)értékelése, tagozatvezetők megerősítése, illetve új tagozatvezető felkérése, középtávú tervek összeállítása; cél a folyamatos, önszerveződő tagozati munka, évente legalább két összejövetel/rendezvény, a tagozatok a következő vándorgyűlésen kapjanak lehetőséget tevékenységük bemutatására; *felelős:* Rechnitzer János;
- *Fiatalok bevonása* a Társaság működtetésébe, vezetésébe: igény esetén ifjúsági tagozat megszervezése, amelynek két képviselője az elnökségi üléseken tanácskozási joggal vesz részt; *felelős:* Rácz Szilárd;
- *Hírlevél* küldése a tagságnak, együttműködve az RTB-vel; *felelősök:* Rácz Szilárd és az RTB titkára;
- *Kapcsolatfelvétel* a szakmai értelemben vett *társzervezetekkel*; *felelős:* Rechnitzer János;

- Együttműködési tervek, javaslatok kidolgozása a rokonszakmákkal; *felelősök*: statisztika – Végh Zoltán, urbanisztika – Barta Györgyi, földrajz – Kocziszky György, vidékfejlesztés – Buday-Sántha Attila.
- *Vándorgyűlések* szervezése: 2012 (november), téma: a regionális tudomány, helyszín: Győr; 2013 (tavasz), téma: Európa és a regionalitás, helyszín: Miskolc; *felelős*: Rác Szilárd;
- *Európa és a területfejlesztés* szakmai műhely létrehozása: az EU kohéziós politikájának, a következő programozási időszak és a hazai tervezés/szabályozás alakulásának figyelemmel kísérése, a területi hatások értékelése, workshopok szervezése; *felelősök*: Szabó Pál, Lunk Tamás;
- *Nemzetközi kapcsolatok* megerősítése, részvétel az ERSA és az RSA éves konferenciáin (támogatás kidolgozása), RSA intézményi tagság; *felelősök*: RSA – Korompai Attila, Gál Zoltán, ERSA/RSAI – Varga Attila;
- *Tudományos díjak* odaítélése, szabályok részletes kimunkálása (név, díj formai megjelenése, szempontok stb.); *felelős*: Rác Szilárd;
- *Horváth Gyula elnöki munkájának elismerése*: a 2012. évi jubileumi vándorgyűlésen; *felelős*: Rechnitzer János;
- *Véleménynyilvánítások* a területi folyamatokat érintő kérdésekben (szakmai viták szervezése stb.); *felelős*: Rechnitzer János;
- *Tagtoborzás*: különös tekintettel a társszakmák és a fiatalabb korosztály képviselőire; *felelősök*: a társaság minden tagja, különösen a tagozatvezetők;
- *Működés pénzügyi hátterének biztosítása*: szponzorkeresés, pályázatokba partnerként, projektekbe alvállalkozóként történő bevonás, támogatások; *felelős*: az MRTT elnöksége;

2. napirendi pont: állásfoglalás a Magyar Növekedési Tervről

December elején egyeztetési fázisba került a Magyar Növekedési Terv, amely Magyarország területi fejlődését alapvetően befolyásolhatja. Az MRTT elnöke arra az álláspontra jutott, hogy a Társaságnak is állást kell foglalnia, 3-5 oldalnyi terjedelemben. Az elnökség tagjai egyetértettek a felvetéssel. Rechnitzer János ezért felkérte a jelenlévőket, hogy fogalmazzák meg véleményüket, szövegjavaslataikat az MRTT állásfoglalás kialakításához.

Barta Györgyi az újraiparosítás fogalmi, tartalmi kérdéseivel kapcsolatban fejtette ki véleményét. Definiálni kell, hogy mit ért a terv újraiparosítás alatt. Meg kell magyarázni, hogy miért az ipar (különösen a feldolgozóipar) az egyetlen kiemelten kezelt ágazat. Nem érthető, hogyan sikerül ezzel a koncepcióval elérni a kormány céljait (a korszerű iparosítás nem oldja meg a foglalkoztatást, vagy ha megoldja, nem lesz belőle növekedés). Hiányok tapasztalhatók az oktatás, képzés, egyetem és innováció kapcsolatában, amelynek megoldása a növekedés alapja kell legyen. Üdvözlendő, hogy a kormányzat felismerte, szükség van iparpolitikára. Az azonban nem tisztázott, hogy konzisztens része-e a gazdaságpolitikának az iparpolitika. A terv a területfejlesztés céljai szempontjából nagyon „veszélyes”, mert az újraiparosítást nem a területfejlesztés általános eszközeként, hanem attól teljesen függetlenül kezeli. Újdonság, hogy a megvalósítást a kormány-(nagy)vállalat-település együttműködés keretében képzelik. A helyi erőforrás, helyi gazdaság mindenhol megjelenik, ahol nem tud (senki sem) mást mondani. Csak helyi erőforráson alapuló, csak helyi fogyasztást kielégítő, izolált helyi gazdaság napjainkban nehezen képzelhető el. Hiányzik a gazdaság belső területi és ágazati kapcsolódási rendszere. Nem jelenik meg a magyar gazdaság szerkezet dualitása, pedig ennek oldásával képzelhető csak el a nagyvállalatok és KKV-k kapcsolódásának intenzifikálása. A terv elképzelése a Kárpát-medencei/visegrádi térség gazdasági integrálódásáról és együttműködéséről túlzott, az országok inkább versenytársak, mint együttműködő partnerek.

Varga Attila szerint a tervben szereplő elemzés jó, azonban a koncepció hiányzik. A tervről általánosságban elmondható: jó, hogy van, öröndetes, hogy területi szempontokat is megjelelít, üdvözlendő, hogy társadalmi egyeztetésre került. Az alapkoncepciója azonban zavaros, kialakulatlan, mivel nincsenek célok és konkrétumok.

Rechnitzer János a stratégiai rendszert, a célok közötti hierarchiát hiányolja. Szinte minden benne van, de rendszertelenül, így nem tekinthető komoly tervezetnek.

Gál Zoltán szerint ki kell egészíteni a növekedési koncepció ágazatait a mezőgazdasággal és a szolgáltatásokkal. Nem lehet bizonyos, növekedési képességgel bíró ágazatokat diszpreferálni.

Buday-Sántha Attila kiemelte, hogy végre ismét visszatértünk a tervezéshez, amely üdvözlendő. A téma rendkívül aktuális. A tervezést azonban tartalommal is meg kell tölteni. A tervben szereplő ismeretekre/elemzésekre építhető koncepció és stratégia. Nevesíteni, definiálni kell a tervben használt fogalmakat (biotechnológia, metropolisz térség stb.). Elképzelhetetlen, hogy az ország kétharmadára a terv csak „önfenntartó tevékenységet” tud felajánlani. Nem lehet lemondani Magyarországra nagy részéről, még egy növekedési tervben sem. A konkrétumok közül egyvalami nagyon hiányzik: a fedezet, amelyből megvalósítható lenne a konkrét elképzelés.

Szabó Pál a francia póluskoncepció elemeit fedezte fel a terven, amelyből hiányolja a növekedési ágazatok közötti hierarchiát. A terv címét javasolt lenne átnevezni „iparnövekedési” tervre. Ez esetben a helyi, szociális fogyasztással/gazdasággal sem kell foglalkozni a koncepcióban.

Kocziszky György tájékoztatta a jelenlévőket a terv keletkezésének történetéről, valamint arról, hogy az európai válság újabb hullámát érezve szinte minden kormány készített hasonló koncepciót.

Nemes Nagy József szerint a térképi nyelvezet szakmailag nem nevezhető kifogástalannak. Az ábrák használata nem világos, az anyag inkább illusztrációként használja a térképeket. Korompai Attila kiemelte, hogy a magyar ipar 80%-ban az Európai Uniótól függ, ennek oldására azonban semmi utalás sincs a szövegben. Rechnitzer János megköszönte a jelenlévőknek a hozzászólásokat és vállalta, hogy összeszerkeszti az állásfoglalást.

3. napirendi pont: a területfejlesztési törvény új koncepciójának értékelése

Rácz Szilárd tájékoztatta a jelenlévőket a területfejlesztéssel és a területrendezéssel összefüggő egyes törvények módosításáról szóló T/5129. számú törvényjavaslatról. Mivel a dokumentum egy héten belül elfogadásra kerül érdemi javaslatok megfogalmazására már nincs lehetőség.

Egyéb napirendi pont nem lévén a társaság elnöke 15 órakor az ülést berekesztette.

Pécs, 2011. december 14.

Készítette

Jóváhagyta

Rácz Szilárd
titkár

Rechnitzer János
elnök